

Udskriftsdato: 15. december 2025

2014/1 BSF 1 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod tapning af fiberkabler

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod tapning af fiberkabler

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. april 2015 at fremsætte lovforslag, som gør det ulovligt for danske myndigheder at foretage masseovervågning af kommunikation, herunder digital kommunikation, hvis masseovervågningen indebærer, at myndighederne uden retskendelse får kendskab til danske borgeres kommunikation. Forslaget skal også gøre det ulovligt for danske myndigheder som led i samarbejdet med udenlandske myndigheder at give disse adgang til selvstændig tapning af information og kommunikation, herunder eksempelvis tapning af fiberkabler, hvis dette også samtidig muliggør overvågning af danske borgeres kommunikation uden retskendelse.

Bemærkninger til forslaget

Højst sandsynligt deltager Forsvarets Efterretningstjeneste i et hidtil hemmeligholdt samarbejde med den amerikanske efterretningstjeneste National Security Agency (NSA) om at tappe fiberkabler, som transporterer internet- og teletrafik gennem Danmark. Det kunne Information afsløre i artiklen »Snowden-dokumenter afslører dansk partnerskab med NSA« den 19. juni 2014.

Ifølge avisen fremgår det af et dokument med stemplet »tophemmeligt«, som skulle bruges som talepapir under et møde mellem NSA og Forsvarets Efterretningstjeneste i sommeren 2012. Heri lyder det således: »Understreg NSA's engagement i den særlige adgang og i at assistere FE med at håndtere adgangen. Påmind danskerne om det langvarige NSA-FE-partnerskab om at arbejde med kabeladgang med (...)«.

Samarbejdet mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og NSA er i denne sammenhæng ifølge Informations artikel en del af et større internationalt samarbejde kaldet RAMPART-A, hvor NSA gives adgang til at tappe information og kommunikation fra fiberkabler i 33 lande verden over. Øjensynligt er det en betingelse for samarbejdet, at NSA ikke indsamler information via fiberkabler om det pågældende lands borgere, men det er ikke klart, hvordan det sikres, at noget sådan i realiteten ikke foregår, ligesom det er uklart, hvorvidt et forbud mod indsamling af indenlandsk teletrafik kan omgås ved at tappe tilsvarende informationer fra andre samarbejdslandes fiberkabler.

I en erklæring til Europa-Parlamentet fortæller den tidligere ansatte hos NSA Edward Snowden følgende om aftalernes konsekvenser:

»Resultatet er en europæisk basar, hvor en EU-medlemsstat som Danmark måske giver NSA adgang til et tapningscenter på den (uigennemtvungelige) betingelse, at NSA ikke søger efter danskere, og Tyskland måske giver NSA adgang til et andet på den betingelse, at tjenesten ikke søger efter tyskere. Men de to tapningssteder er måske to punkter på det samme kabel, sådan at NSA ganske enkelt opfanger kommunikationerne fra de tyske borgere, når de passerer Danmark, og de danske borgeres, når de passerer Tyskland, alt imens de anser det for at være fuldstændig i overensstemmelse med deres aftaler«. Endvidere fortæller Edward Snowden i erklæringen, at de nationale efterretningstjenester måske ikke er klar over, »hvordan deres individuelle bidrag muliggør det større kludetæppe af masseovervågning imod almindelige borgere«.

Via danske netværk går teletrafik fra bl.a. Sverige, Tyskland og Rusland. I de danske fiberkabler flyder der således teletrafik og kommunikation fra både danske og udenlandske borgere.

Uklarhed om dansk lovgivning

Hverken Forsvarets Efterretningstjeneste eller forsvarsministeren har overfor danske medier villet be- eller afkræfte, at Forsvarets Efterretningstjeneste giver NSA adgang til danske fiberkabler. Heller ikke Folketinget har kunnet få svar på spørgsmålet, jf. FOU alm. del – svar på spørgsmål 284 (folketingsåret 2013-14) og FOU alm. del – svar på spørgsmål 343 (folketingsåret 2012-13).

I utallige tidligere svar til Folketinget og diverse medier har både forsvarsministeren, justitsministeren og statsministeren erklæret, at der »ikke er anledning til at tro, at der foregår ulovlig overvågning rettet mod Danmark eller danske interesser«, jf. REU alm. del – svar på spørgsmål 110 og 544 (folketingsåret 2013-14), FOU alm. del – svar på spørgsmål 118 (folketingsåret 2013-14) og F 8 om overvågning af danske borgere m.v. (folketingsåret 2013-14).

Dette har i den offentlige debat ført til spekulationer om, hvorvidt den overvågning, der øjensynligt foregår, dermed sker på lovlig vis, og at danske myndigheder dermed direkte eller indirekte har tilladt overvågning eller risiko for overvågning af danske borgere.

På spørgsmålet om retstilstanden i Danmark har det heller ikke været muligt at få et egentligt klart svar, men det kan af forsvarsministerens svar til Forsvarsudvalget udledes, at der er hjemmel til, at

Forsvarets Efterretningstjeneste foretager opkobling på fiberkabler, idet ministeren svarer følgende: »FE's elektroniske indhentning af efterretningsmæssige oplysninger er reguleret af § 3, stk. 1 og 2, jf. § 1, stk. 1, med tilhørende bemærkninger i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste«, jf. FOU alm. del – svar på spørgsmål 305 (folketingsåret 2013-14). Af bestemmelserne fremgår det, at efterretningstjenesten kan indsamle oplysninger af betydning for tjenestens efterretningsmæssige virksomhed. Det fremgår desuden af bemærkningerne til loven, at efterretningstjenesten frit kan vælge metode til indhentning af oplysninger, og at dette også geografisk set kan ske på dansk territorium.

Det må desuden antages, at det også er lovligt at tillade udenlandske efterretningstjenester at tappe fiberkabler, selv om disse også indeholder danske borgeres kommunikation, jf. FOU alm. del – svar på spørgsmål 284, (folketingsåret 2013-14), hvor forsvarsministeren til spørgsmålet om hjemmel til dette svarer: »Som det fremgår af lov om Forsvarets Efterretningstjeneste, har FE hjemmel til at samarbejde med udenlandske efterretningstjenester, herunder videregive oplysninger til udenlandske samarbejdspartnere.«

Ret til privatliv og brevhemmelighed

Den offentlige debat såvel som debatten i Folketinget har i høj grad centreret sig omkring, hvorvidt samarbejdet mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og udenlandske efterretningstjenester, herunder NSA, indebærer, at der udveksles oplysninger om danske borgere, og hvorvidt der i det hele taget foregår masseovervågning af danske borgere. Det er efterhånden ganske klart ud fra afsløringerne af dokumenter fra NSA, at overvågningen foregår, og diskussionen har dermed været afsporet, når tiden er blevet brugt på at fortolke kryptiske og uklare svar fra diverse ministres side.

Dette beslutningsforslag har derfor til formål at hoppe de tekniske og juridiske diskussioner over. Det er efter forslagsstillernes opfattelse i realiteten ikke afgørende, hvorvidt man skal forstå forsvarsministerens svar på den ene eller den anden måde. Selv om det viser, at der er ganske store problemer med kontrollen med og åbenheden omkring efterretningstjenesternes arbejde, er det her og nu afgørende, at danske borgere kan føle sig trygge, ved at lovgivningen beskytter deres frihedsrettigheder. Og selv om det i sig selv er dybt problematisk, at borgerne ikke kan få oplyst klart, hvad der er lovligt for danske myndigheder, og hvad der ikke er, er det vigtigste dog at få rettet lovgivningen, så indholdet stemmer overens med Folketingets ønsker.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at det ganske simpelt følger af grundlæggende frihedsrettigheder og demokratiske kerneværdier, at borgere, der ikke er mistænkt for kriminalitet, skal kunne kommunikere frit uden risiko for overvågning fra danske eller udenlandske myndigheder. Det betyder også, at det klart bør være ulovligt for danske myndigheder at stille adgang, faciliteter eller andet til rådighed for udenlandske myndigheder, hvis det betyder, at danske borgeres rettigheder i denne henseende vil være i fare. At lade udenlandske efterretningstjenester tappe oplysninger om borgere – uanset nationalitet – der ikke er mistænkt for noget kriminelt, er ikke acceptabelt.

Sikring af sådanne demokratiske kerneværdier og grundlæggende frihedsrettigheder bør være en fælles interesse for alle partier i Folketinget.

Skriftlig fremsættelse

Pernille Skipper (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om om forbud mod tapning af fiberkabler.

(Beslutningsforslag nr. B 1)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.